

Paella i circ

La concentració a València en favor del Pla Hidrològic que ha pagat el Govern autonòmic ha estat el punt de partida d'una setmana marcada per "la guerra de l'aigua". Però allò que importava als voraçs assistents no era l'element líquid, sinó el sòlid. És a dir, menjar paella, que era gratis.

Des del diumenge 2 de març, al País Valencià i Aragó sembla que tot són problemes aquífers, i ja no es parla de la guerra contra l'Iraq ni del *chapapote*. Des d'aquell dia, el PP té un descans: els mitjans de comunicació d'un i d'altre territori donen protagonisme total a accions, declaracions i omissions relacionades amb el Pla Hidrològic Nacional (PHN). L'últim episodi l'ha protagonitzat una iniciativa de Marcel·lí Iglesias, el president d'Aragó, per impedir que Brussel·les finance el pla hídric del Govern espanyol. A instàncies d'Iglesias, uns experts internacionals han elaborat un informe que analitza el PHN i els seus inconvenients. El corresponsal en Brussel·les del diari *Las Provincias* indica que un dels investigadors va suggerir que el País Valencià, segons les prospeccions de l'equip, hauria d'abandonar el cultiu de cítrics. I gràcies a la taronja, el conflicte del transvasament ha entrat a València en una altra dimensió més emocional, encara més demagògica, encara més estrambòtica.

Arturo Virosque, president de la Cambra de Comerç valenciana, diu: "Espere una resposta dels dirigents socialistes valencians; i si no en donen cap, que arranquen els seus tarongers; perquè ells també en tenen." I Zaplana ha afegit que si els polítics del PSOE s'oposen al transvasament, és perquè "tenen ràbia". L'assistència a la concentració del 2 de març feia preveure que les coses podien arribar a aquest nivell de teatre. Perquè allò no va ser, com molts creien, la plasmació final de la campanya del Partit Popular a favor del PHN, sinó el principi d'una campanya electoral valenciana contra aquells que s'oposen al pla. És a dir, al PP.

Plantejament. Durant setmanes, l'Associació Valenciana d'Agricultors (AVA) s'havia dedicat a promocionar la

seua concentració a favor del PHN. La particularitat del tema és doble. Primer, el PP paga les despeses de l'acte (les diferents institucions valencianes contribuïrien amb 1,7 milions d'euros). Segon, la convocatòria pagada pel PP és una concentració a favor d'un pla que, realment, fa vint mesos que està aprovat. AVA, sobre el matalàs econòmic del partit conservador, va convocar gent de tot el País Valencià, Múrcia i Almeria, les zones a les quals arribaria l'aigua del transvasament. Per al dia P—de Paella i de PP—, l'organització havia preparat: gairebé 2.000 autobusos que venien de tot arreu, i que aparcaven a un pas de la Ciutat de les Ciències perquè els jubilats que transportaven pogueren obrir la boca i dir "ooooh" mirant al cel; trens especials; 401 paelles gegants de primera qualitat; 400.000 ampolles d'aigua; taronges i mandarines; balls regionals; individus amb megàfons per localitzar els xiquets —o avis— que pogueren perdre's; una mascletada d'infart; 400 periodistes per cobrir l'acte; tots els polítics importants del PP de les zones afectades; el suport del tenista Juan Carlos Ferrero, que havia de llegir un manifest; i diversos equips multitudinaris de Canal 9 que rondaven per allà quatre hores abans que començaren *els jocs*. Ah, i també la presència d'artistes entre el públic —comminats per la Conselleria de Cultura— i la del fotògraf internacional Sebastião Salgado, que, des de fa un temps, desenvolupa un treball per a la Biennal de València. Viure per veure, sí.

Nus. El diumenge va nàixer ennuvolat al vell llit del Túria, el territori de les paelles. Els cuiners les preparaven des de bon matí. Dalt del vell caixer, a l'Albereda, el restaurant Alameda Palace s'havia convertit en el punt de reunió dels periodistes i els dirigents del PP. En direcció als jardins de Viviers estava situat l'escenari, des del qual dirigents

La massa volia paella. La majoria d'assistents a l'acte del 2 de març hi acudiren per la festa i pel menjar molt abans que per la reivindicació. Els autobusos portaren gent des de tots els punts del País Valencià, i també de Múrcia i Almeria.

empresarials i agraris havien de parlar al públic i consagrar-se com a protopolítics. Com que l'acte, teòricament, era apolític, els professionals de l'administració no pujarien al cadafal. Això sí, per a ells, per als simpatitzants i per a la premsa, s'hi havia habilitat una zona VIP a primera filera. Altre escenari proper recollia les evolucions dels ballarins de jotes, mentre els altaveus repetien de tant en tant cançonetes com *Ramonet/Pasqualet, si vas a l'hort*. Al costat, bandes de música, i atraccions per als menuts. Que no n'hi havia molts, la veritat.

"L'edat mitjana dels assistents és el doble que la dels qui anaren a la manifestació de la guerra, tu", comentava un periodista. En aquella ocasió la mitjana era de trenta anys. Els jubilats baixaven ara des del pont de Calatrava amb prou feines, i feia patir, perquè només podies pensar que alguns estaven a punt de cau-

re i trencar-se el maluc. Alguns miraven l'única parada de *gadgets* que hi havia, dedicada exclusivament a José María Aznar i a les seues glòries. Enfront, una gran bandera espanyola amb les sigles de la plataforma racista d'ultradreta Espanya 2000.

La gent de Múrcia i Almeria s'havien mobilitzat, primordialment, per reclamar el transvasament. No era, però, el motiu habitual entre la resta. "Hem vingut des de l'Alcúdia per menjar paella i passar el dia", comentava una parella, sense complexos. La mascletada també era una raó potent. Una família de dones xineses explica que elles havien acudit "*pol la paella y pol la festa*". Unió Valenciana, a la desesperada, ha intentant darrerament apropiarse del vot dels xinesos i el d'altres immigrants. Ho té magre, per molt que el seu candidat a l'Ajuntament de València, Josep Maria Chiquillo, s'esforçara a lluir somriure

Profident a la zona VIP. Els immigrants magribins i pakistanesos, treballadors agrícoles, havien acudit, segons un d'aquests últims, "*porque los jefes desir que venir*". Molts sud-americans i romanesos, també. No obstant això, una bona part dels nombrosos colombians i equatorians presents, ho feren com a rutina, ja que cada diumenge es reuneixen al vell lilit del Túria per passar el dia. "*Lo que pasa es que hoy hemos venido más, porque hay paella*", explicava una dona de Quito.

L'organització diria que havien acudit 800.000 persones, i la policia, 600.000. Però el nombre d'assistents, segons els càlculs més sensats, no sobrepassava els 250.000, més o menys els mateixos que acudiren a manifestar-se quinze dies abans a València contra el conflicte a l'Iraq, però sense paella, sense ajuda de cap tipus i plovent. A la zona VIP, Zaplana va ser el més aclamat per la mas-

sa que el veia des de la *zona-vulgaris*. “Sembla un cantant”, diu una dona, al meu costat. “Però dels melòdics, dels de Miami, no?”, li dic jo. “Sí, de l’estil de Julio Iglesias”, contesta. Clavat.

José Luis Olivas, gràcies a dos ajudants, es va pujar a una tanca de ferro perquè la gent també s’adonara que hi havia anat. Francesc Camps, candidat a la Generalitat pel PP, es passejava, taronja en mà, evocant Lizondo, el fundador d’Unió Valenciana que va morir fa uns anys. Josep Maria Chiquillo, possiblement, va haver de contenir una punxada a l’estómac. Pere Mayor i Vicent Albero, del Bloc, s’aproximaren a l’Al-

bereda, però sense endinsar-s’hi. Representants murcians del PSOE, també. Cap socialista valencià, en canvi, ho va fer. Es perderen, però, com Cristóbal Aguado, des de l’escenari, advertia aquells que s’oposaren al Pla Hidrològic que “*lo pagarán caro*” (només el representant empresarial de Múrcia es va adreçar al públic amb unes paraules en valencià). Va demanar que ningú no els votara, amb una virulència imprevista, que va aplaudir Manu Ríos, la presentadora de l’acte, presentadora de Canal 9 i antiga membre del gabinet de González Lizondo. Després va venir l’himne regional i la mascletada.

El desenllaç. I va arribar el moment que tots esperaven: el de la paella. La massa es va adreçar cap a on es repartien les racions en safata. Al principi, la cosa va funcionar bé. Però prompte es va escampar el caos. “S’ha format un tap, s’ha format un tap! Circuleu!”, cridava un dels cuiners a la gent. Efectivament, com en una autopista d’entrada a la ciutat, hi havia retenció. I és que no s’havia previst un detall: molta gent que no havia participat en l’acte hi havia acudit només *ara*, quan es repartia paella. Molta gent que havia anat a l’altra mascletada, l’oficial, la que se celebra de l’1 al 19 de març a la plaça de l’A-

Distintes escenes del diumenge de la paellada. Potser perquè la consigna éra "Agua para todos", molta gent es va dedicar a agafar totes les ampolles d'aigua que podia per a consum futur. La policia va decomissar tota l'aigua que va poder, i la indignació contra aquells que havien menjat més paella que la ració corresponent es mastegava en l'ambient. Gent que havia acudit a la mascletada de la plaça de l'Ajuntament es va sumar a la que havia assistit a la concentració, i la paella es va esgotar en un tres i no res. No hi va haver orxata ni fartons, però els representants de Múrcia dulen entrepans per repartir. L'edat mitjana dels congregats apuntava perillosament cap als seixanta anys.

juntament, s'havia traslladat també al riu a menjar per la cara; i indigents que entenien el repartiment com una mostra de caritat; i famílies d'immigrants sense recursos, que es confonien amb els que havien acudit a primera hora; i toxicòmans, perquè el vell lilit del Túria és un dels llocs de venda i consum de coca base i heroïna a València, i, per tant, forma part del seu ecosistema diari.

Lipotímies i atacs de tota mena esguaitaren l'escena. La majoria dels comensals, però, devoraren tranquil·lament... més de la ració que els tocava, i això va provocar cert sentiment d'estafa entre els qui es quedaren sense. "Hemos venido de Ma-

drid sólo por la paella, ¡y va y ya no hay! ¡Esto es una vergüenza!" exclamava una de les poques parelles joves que hi havia. "La culpa la tenen els equatorians! És una vergonya!", cridava una dona gran, pertorbada pel racisme i la fam, que s'havia quedat sense paella perquè molta gent —immigrant i local— es dedicava a emportar-se dotzenes d'ampolles d'aigua —el lema de la concentració era "agua para todos"— dins de bosses i caixes, i també taronges dins de sacs, i, òbviament, racions de paella: era la rapinya de tot allò que es podia agafar de franc. "Esto es una vergüenza", deia un evident ionqui, sense explicar més, mentre rascava el

socarrat de la paella amb un pal que després es duria a la boca. La policia, als espais d'eixida, es va dedicar a decomissar botelletes d'aigua entre aquells que en duïen de sobra (fins i tot les camuflaven en carrets de bebé) i a repartir-la entre els jubilats que observaven l'escorcoll i cridaven "sinvergüenses, sinvergüenses" als escorcollats. A les cinc, els avis desaparegueren per fi dins dels autobusos. I el lilit del Túria es va quedar sec de tot: sense aigua, sense paella, sense vida. I amb molta brutícia. És el llegat que, aquell dia, li va deixar la política

Joan M. Oleaque